

Sata äänestystä Kirkkonummen kunnanhallituksessa*

Tutkimus poliittisista vastakohtaisuuksista

JUHANI RINNE

Johdanto

Tämän työn tarkoituksena on tutkia suurimpia poliittisten ryhmien vastakohtaisuuksia Kirkkonummella. Aineistona käytetään kunnanhallituksen äänestyksiä vuodelta 1985.

Kirkkonummi on vauras, yli 23 000 asukkaan kunta aivan pääkaupunkiseudun tuntumassa. Rakentaminen on keskittynyt rantaradan varteen. Erillinen Veikkolan keskus on kunnan pohjoisosassa Turun tien varrella. Valtuuston jäsenistä kolmannes kuuluu Ruotsalaiseen kansanpuolueeseen. Vihreiden suhteellinen osuus on Suomen suurimpia, kymmenesosa valtuustopai-koista.

Olen vihreiden edustajana Kirkkonummen valtuustossa. Tämän vuoksi minulla on jonkinlainen tuntuma äänestystapahtumiin. Kirkkonummen kunnanhallituksessa olevien ryhmien välillä voivat vastakohtaisuuksia aiheuttaa ainakin

1. oikeisto—vasemmisto välinen jännite
2. ruotsin—suomenkieli erityisesti kouluasioissa
3. poliittiset liittoutumat
4. n.s. vihreät kysymykset
5. kylien väliset erot, erityisesti asetelma Veikkola—muu Kirkkonummi.

Nämä jännitteet kuvaavat samalla kunnan keskeisiä kysymyksiä. Yksityiskohtaisempaa tarkastelua ei tarvittane, koska äänestystapahtumien selittäjiksi yleensä osoittautuvat hyvin yleisluontoiset tekijät. Johtavan virkamiestyön ja poliittisen

työn väliset erot tulevat nekin tulosten yhteydessä selvästi esiin.

Suuri osa mainituista mahdollisista jännitteistä on luonteeltaan valtakunnallisia. Johdannossa tulisi siis luoda yleisluontoinen katsaus näihin. Erityisesti minulla olisi tässä mahdollisuus käsitellä vihreiden ajatusten politisoitumista ja vihreiden osuutta valtakunnallisessa politiikassa, olenhan itse ollut mukana. Suhtaudun tällaisiin katsauksiin mitä kriittisemmin. On luonnollista, että lehdistössä esiintyvät käsitykset ovat kirjava. Olen kuitenkin lukenut myös sekä tutkijoiden että vihreiden itsensä esittämiä luonnehdintoja, joita en itse voi pitää muuna kuin väärynymärryksenä. Tämä ei koske pelkästään vaikeasti luonnehdittavaa vihreää liikettä. Myös niin selvältä tuntuva asia kuin oikeisto—vasemmisto jännite voi olla jopa kokeneille poliitikoille hyvin vaikea analysoida niin kuin tämän työn tulokset osoittavat. En kiistä katsausten ja luonnehdintojen merkitystä tutkimuksen kehittäjänä. Tämän tutkimuksen henki on kuitenkin mahdollisimman paljon perustaa havainnoille ja välittömille kokemuksille. Pyrin matemaattis-tilastollisin menetelmin etsimään kunnanhallituksen olennaisimmat vastakohtaisuudet sekä määräämään kunkin ryhmän aseman vastakohtaisuuteen nähden.

Tutkimuksen tulisi tukeutua tieteenalan ja erityisesti sen tradition tuntemukseen. Tämä on minulle mahdotonta, koska olen tieteenalan ulkopuolinen. Minulla on kuitenkin suurena etuna (ja kukaties myös haittana) se, että voin nojautua omakohtaisesti elettyyn. Joudun kuitenkin rajoittamaan vain yhteen kuntaan. Toisaalta samanlainen kaikkia kuntia koskeva tutkimus olisi sangan raskas ja vaatisi joka tapauksessa kuntien

* Lämpimät kiitokset Annakaisa Sarkaselle, joka auttoi lukien, piirtäen ja kommentoiden. Kiitokset kuuluvat myös Raija Vuoresmaalle, jolta sain sisäpiirin tietoja tulkintojeni avuksi. Erikseen on mainittava haastattelukysymykseen vastanneet. Lupaukseni mukaan en voi kuitenkaan mainita heitä nimeltä.

tarkastelemisen yksitellen sekä esityönä yhden kunnan seikkaperäisen selvittelyn.

Kirkkonummen kunnanhallitus v. 1985

Kunnanhallituksen toimikausi alkoi v. 1985 alussa heti v. 1984 kunnallisvaalien jälkeen. Kunnanhallituksen voimasuhteet ja jäsenet ovat (jäsenien niminä käytetään symboleja):

RKP	4 jäsentä	A1, A2, A3, A4
kok	3 jäsentä	C1, C2, C3 (pj)
sd	3 jäsentä	B1, B2, B3
kepu	1 jäsen	F1
sit	1 jäsen	G1
SKDL	1 jäsen	E1
vihr	1 jäsen	D1
yht.	14	

Ruotsalaiset ja keskustapuolue olivat kunnallisvaaleissa vaaliliitossa, jonka vuoksi mahdollisen yhteistyön voi ajatella jatkuvan. Hallitusta valittaessa sitoutumattomat, vihreät ja SKDL olivat teknisessä vaaliliitossa. Termi »tekninen» viittaa siihen, että yhteistyön ei ajatella sellaisenaan jatkuvan. Sitoutumattomien edustaja erotettiin teknisen vaaliliiton (»loikkaus») vuoksi sosiaalidemokraateista, joihin hän aikaisemmin oli kuulunut.

Yleensä varajäsenet ovat samasta ryhmitymästä kuin mistä varsinainen jäsen on.

Aineisto

Aineistoon koottiin kevätkaudelta 1985 (tammi-kuusta huhtikuuhun) 46 äänestystä siinä järjestyksessä kuin pöytäkirjat sattuivat tulemaan. Tätä alkujaksoa seuraavalta loppujaksolta kerättiin äänestystulokset systemaattisesti toukokuusta (tarkemmin: 29. 4. alkaen) lokakuun loppuun, yhteensä 54 äänestystä. Kaikki äänestykset otettiin mukaan siitä riippumatta mitä asioita ne koskivat. Mukana voi siis olla äänestyksiä samasta asiasta, jota on käsitelty peräkkäisissä kokouksissa.

Jokaisesta äänestyksestä merkittiin, mitä kukaan oli äänestänyt. Vaihtoehdot ovat:

- 1 jaa
- 0 tyhjä tai poissa
- 1 ei

Kustakin äänestyksestä kertyi siis aina 14 lukua. Mitään eroa ei tehty jäsenen ja varajäsenen välillä. Aineisto ei siis koostu yksittäisten henkilöitten vaan heidän mukaansa nimettyjen hallituspaikkojen antamista äänistä.

On huomattava, että voimakkain ryhmien äänestyskäyttäytymistä selittävä tekijä on yksimielisyys. Useimmat asiat päätetään äänestyksittä. Nämä tapaukset eivät ole tämän työn aineistossa mukana, koska nimenomaan haetaan vastakohtaisuuksia.

Menetelmä

Tutkimusmenetelmänä käytetään pääkomponenttianalyysiä. Seuraavassa mainitsen ainoastaan teknisesti olennaiset seikat. Asiaan perehtymätön lukija voinee jättää ne silleen.

Aineistosta laskettiin kovarianssimatriisin kaltaisen tulomomenttimatriisi, jonka ominaisuusvektorit (pääkomponentit) määrättiin. Tulomomenttimatriisin elementtinä on summa

$$\sum_{i=1}^N A(i) B(i),$$

missä $A(i)$ ja $B(i)$ ovat jäsenten A ja B äänestysarvot (1,0 tai -1) äänestyksessä numero i. Äänestysten kokonaismäärä on N. Summa antaa siis jäseniä A ja B koskevan matriisin elementin.

Diagonaalelementtien summa (»kokonaisvarianssi») voi suurimmillaan olla $14 \times N$. Tähän ei kuitenkaan käytännössä päästy, koska useimmille jäsenille kertyi myös muutama tyhjän äänestys.

Aineisto käsiteltiin kahdessa osassa. Kevätkaudella äänestyksiä oli 46, diagonaalelementtien summa oli 620. Syyskaudelta aineistossa on 54 äänestystä, diagonaalelementtien summa on 700.

Kunkin ominaisvektorin ominaisarvo annetaan prosenttina diagonaalelementtien summasta. Jotta aineistot olisivat vertailukelpoisia, normeerattiin kukin ominaisvektori. Vaadittiin, että ominaisvektorin kertoimien neliöiden summa on 14. Ideaalisessa vastakohtaisuudessa on kaksi yhtä suurta ryhmää, jotka ovat eri mieltä joka asiasta. Normeeraus on valittu siten, että ideaalista vastakohtaisuutta kuvaavassa vektorissa on seitsemän lukua 1 ja seitsemän lukua -1 eli kaksi seitsemän jäsenen täysin vastakkaista ryhmää.

Huomautan, että minkäänlaiseen rotatointiin

(faktorointiin) en ole ryhtynyt, koska siihen voisi sisältyä subjektiivisuutta. Ominaisarvot eroavat yleensä myös niin selvästi toisistaan, että mahdollinen rotatointi olisi vaikeasti perusteltavissa.

Tulokset

Seuraavassa listassa annetaan kunkin jäsenen painotukset tärkeimmissä ominaisvektoreissa.

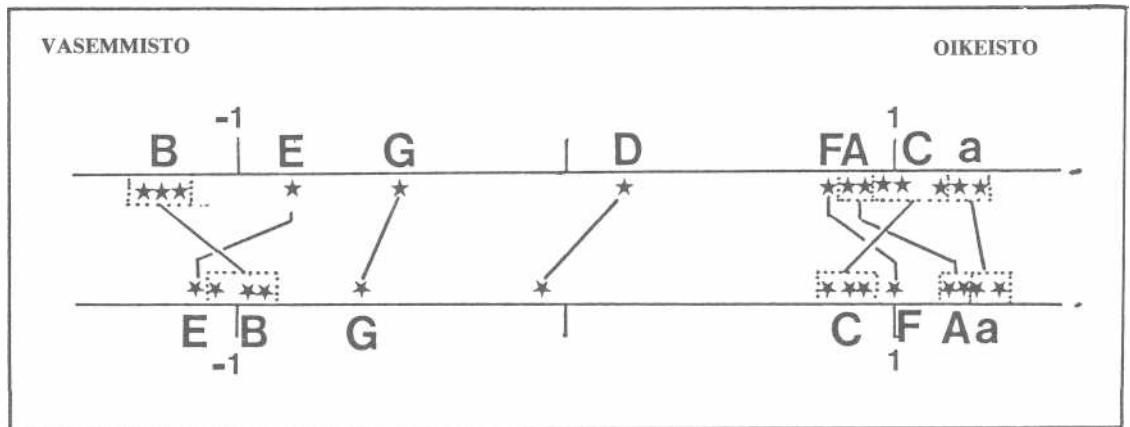
Liitteessä on esitetty sellaisia loppujakson

äänestyksiä, joissa jokin ominaisvektoreista on dominoiva.

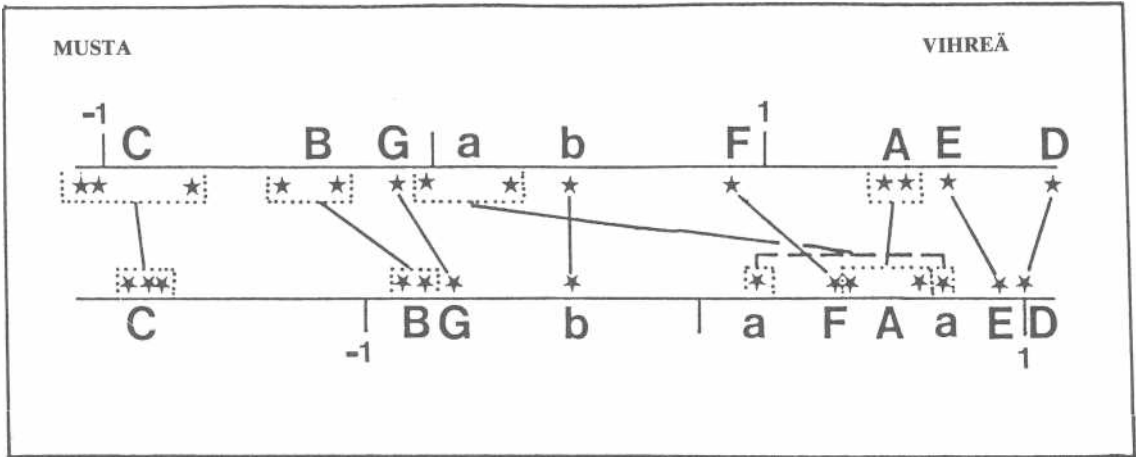
Ensimmäinen vastakohtaisuus

Ensimmäinen vastakohtaisuus (tarkemmin: alkujakso ja loppujakson ensimmäiset pääkomponentit) on esitetty kuvassa 1. Molempien jaksoiden keskiarvona saatu vektori on kuvassa 4. On välittömästi selvää, että kyseessä on oikeisto—vasemmisto

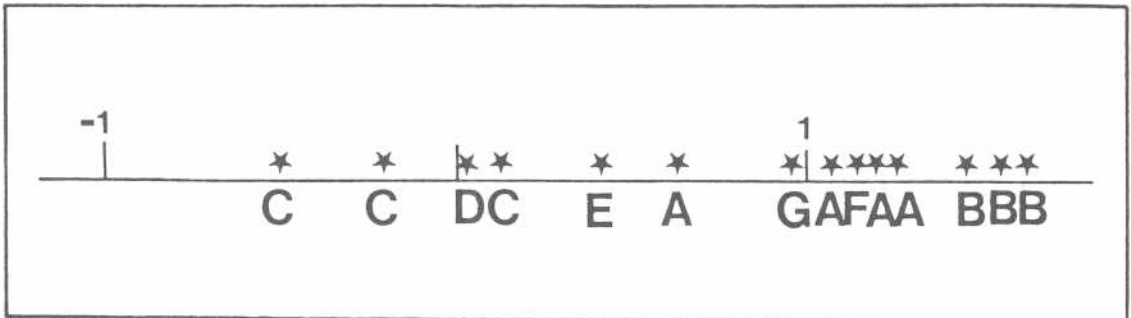
Ominaisvektori no Ominaisarvo	Alkujakso		Loppujakso		
	1 47 %	2 17 %	1 39 %	2 21 %	3 14 %
Ryhmä ja jäsen					
Kok, C1	1.02	-1.08	0.86	-1.66	0.12
C2	0.99	-0.74	0.79	-1.6	-0.51
C3	1.16	-1.03	0.90	-1.74	-0.21
RKP, A1	0.90	1.37	1.20	0.71	1.06
A2	1.26	0.23	1.23	0.71	1.15
A3	1.16	-0.02	1.31	0.17	0.62
A4	0.90	1.43	1.22	0.44	1.21
Kepu, F1	0.83	0.90	0.99	0.42	1.14
Vihr, D1	0.17	1.88	-0.08	1.00	0.02
Sit, G1	-0.51	-0.11	-0.63	-0.75	0.95
Sd, B1	-1.18	-0.29	-0.96	-0.83	1.61
B2	-1.23	-0.46	-0.95	-0.90	1.54
B3	-1.23	0.41	-1.07	-0.39	1.44
SKDL, E1	-0.84	1.56	-1.14	0.92	0.40

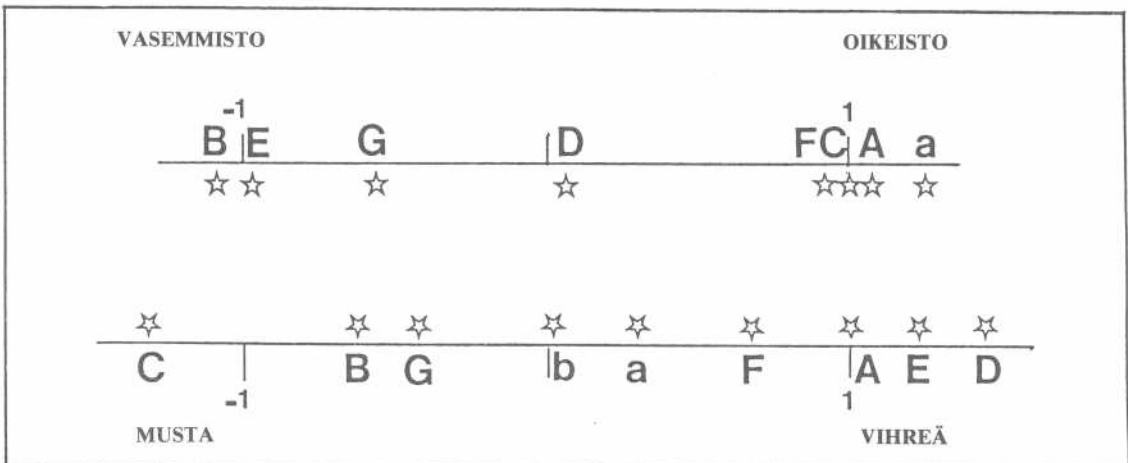
Kuva 1. Ensimmäinen vastakohtaisuus akselikuvauksena. Ylempänä on alkujakso, alapuolella loppujakso. Kunkin kunnanhallituksen jäsenen sijainti akselilla on osoitettu (tarkat sijainnin määräävät numeeriset arvot on annettu tekstissä), viereen on merkitty kuitenkin vain jäsenen ryhmä eikä symbolia. Ryhmät: a RKP (jäsenet A2, A3), A RKP (A1, A4), B sd, C kok, D vihr, E SKDL, F kepu, G sit. Useamman jäsenen ryhmät on yhdistetty neliöimällä. Vuoden alkujakso- ja loppujakson tulokset on ryhmittäin yhdistetty viivoin.

Kuva 2. Kuten kuva 1, mutta toiseksi voimakkain vastakohtaisuus. Sosiaalidemokraattien ryhmä on jaettu kahtia: B sd (B1, B2), b sd (B3). Alku- ja loppujakson akseleita on siirretty toisiinsa nähden niin, että ääripäät ovat allekkain.

Kuva 3. Kuten kuva 1, mutta loppujakson kolmas ominaisvektori. Ryhmiä ei ole yhdistetty.

Kuva 4. Ensimmäisen ja toisen vastakohtaisuuden akselikuvaukset laskettuna alku- ja loppujaksojen tulosten keskiarvona. Ainoastaan ryhmä- ja alaryhmäkohtaiset tulokset on osoitettu. Merkinnät kuten kuvassa 1 paitsi että ensimmäisessä komponentissa merkintä B tarkoittaa koko sosiaalidemokraattista ryhmää kun taas toisessa komponentissa ryhmä on jaettu kahtia siten kuin kuvassa 2.

vastakohtaisuus: vasemmisto on vasemmalla ja oikeisto oikealla. Koska vasemmistossa sosiaalidemokraatit ovat selvästi voimakkain ryhmä, painottuu heidän asemansa. Vastaavasti oikeiston puolella Ruotsalaisella kansanpuolueella saattaa olla hieman enemmän painoa. Komponentin nimi olisi siksi ehkä ilmaistava muodossa »vasemmisto (sd) — oikeisto (RKP)» tai »vasemmisto (sd) — oikeisto». Komponentti eli siis oikeisto—vasemmisto jännite on hyvin tärkeä. Kokonaisvaihtelusta se selittää 47 % alkujaksolla ja 39 % loppujaksolla. Pääkomponentti on aivan ilmeisesti tilastollisesti merkitsevä. Kummasakin aineistossa se on hyvin samanlainen.

Rintamat ovat hyvin selvät. Melkein kaikki kunnanhallituksen jäsenet ovat jommassa kummassa ääripäässä. Keskustapuolueen edustaja on myös tiukasti oikealla. Sitoutumattomien edustajasta voitaneen päätellä, että hän kuuluu vasemmistoon mutta ei aivan sen äärilaitaan. Tulos sopii hyvin hänen aikaisempaan puoluesidonnaisuuteensa. Vihreiden edustaja on vasemmisto—oikeisto jännitteen suhteen täysin neutraali.

Ryhmiä äänestyskäyttäytyminen on hyvin kurrinalaista, sillä kuvassa 1 kunkin ryhmän pisteet ovat hyvin suppealla alueella. Ainoastaan alkujaksossa näyttää ruotsalaisten keskuudessa olleen jonkinasteista hajontaa.

Liitteessä on esitetty joukko äänestyksiä, joissa määrävänä tekijänä on ollut oikeisto—vasemmisto vastakohtaisuus. Esimerkeistä käy ilmi, että ulkopuolisen on hyvin vaikea sanoa, miksi joku aihepiiri kuuluu tähän jännitteeseen. Lie ne mahdollista, että päätökseen ei aina vaikuta itse asia vaan ehdotuksen vasemmistolaisuus tai oikeistolaisuus määräytyy yksinkertaisesti ehdotuksen tekijästä, kannattajista tai taustavoimista (tai jopa sattumasta).

Esimerkit havainnollistavat vihreän jäsenen neutraalia käyttäytymistä. Hän ei suinkaan äänestä tyhjä. Hänellä on kanta, mutta on havaittavissa että se määräytyy muusta kuin vasemmisto—oikeisto suhteesta.

Kuvan 4 mukaan oikeistossa on 8 jäsentä ja vasemmistossa 5. Puhtaan oikeisto—vasemmisto äänestyksen voittaa siis aina oikeisto neutraalin jäsenen kannasta riippumatta.

Kunnanhallituksen kokouksen 21. 10. 1985 pöytäkirjassa sivulla 71 esitetään tapaus (vrt. liite), jossa oikeisto—vasemmisto vastakohtaisuus

sisältää myös kielikysymyksen piirteitä. Tämä on luontevaa. Koska RKP on suurin ryhmä, on se hyvin todennäköisesti olennainen ryhmä voimakkaimmassa vastakohtaisuudessa. RKP voi siis tuoda tähän voimakkaimpaan jännitteeseen omia piirteitään kuten kielikysymyksen. On siis huomattava, että nimitys oikeisto—vasemmisto jännite voi olla liian yksinkertaistava, vaikka se pääpiirteinä varmaan on oikea.

Eräissä muissakin äänestystilanteissa oikeisto—vasemmisto jännitteen osatekijänä näyttää olevan kielikysymys siten, että vasemmisto jarruttaa ruotsinkielen tukemista. En käsittele asiaa tarkemmin. Tuon asian esiin lähinnä osoittaakseni, että yksittäisten äänestysten tutkiminen voi paljastaa uusia piirteitä.

Toinen vastakohtaisuus

Oikeisto—vasemmisto jännitteen osoittautuminen voimakkaimmaksi vastakohtaisuudeksi oli odotettua. Sitäkin jännittävämpää on toisen komponentin analysointi (kuva 2). Komponentti on selvästi edellisestä riippumaton, koska oikeasta laidasta löytyvät nyt vihreät, SKDL ja osa ruotsalaisia. Nimeän tämän pään komponenttia vihreäksi ja toisen pään mustaksi. Vastakohtaisuuden nimeksi tulee siis vihreä—musta.

Komponentin nimeämistä voidaan perustella seuraavasti. Toisessa laidassa on äärimmäisenä vihreiden edustaja. Samalla suunnalla ruotsalaisista vihreimpänä on ympäristöyhdistyksen puheenjohtaja. Sosiaalidemokraattien joukosta vähiten mustana erottuva jäsen korosti vaalikampanjassaan omaa punavihreyttään. Liitteessä on esitetty eräitä tapauskohtaisia esimerkkejä jännitteestä vihreä—musta. Aihepiirit ovat kuvitelmissa vihreille läheisiksi.

Myöskin tämä komponentti säilyttää muotonsa otosjaksosta toiseen, joten ryhmien luonnehdinta on oikeutettua. Mustassa äärilaidassa on kokoomus. Mustalla puolella on myös sosiaalidemokraattien kaksi edustajaa sekä entinen sosiaalidemokraatti, nykyinen sitoutumaton. Yksi sosiaalidemokraateista on vihreä—musta kysymyksissä neutraali.

Äärimmäisessä laidassa on vihreiden edustaja. Häntä lähellä on SKDL sekä kaksi ruotsalaisten edustajaa. Keskustapuolueen edustaja sijoit-

tuu akselilla jonnekin neutraalin ja vihreän puoliväliin.

Kaksi RKP:n edustajaa vaihtelee paikkaansa. Toinen vaihtelee neutraaliuden molemmin puolin, toinen on alkujaksolla ollut neutraali mutta jälkijaksolla vihreä.

Komponentti on verraten tärkeä, kokonaisvaihtelusta se selittää viidesosan.

Kuvan 4 mukaan puhtaassa musta—vihreä äänestyksessä on 7 jäsentä akselin vihreällä puolella ja 6 mustalla puolella. Tällaisessa tapauksessa neutraali ratkaisee. Jos hän äänestää vihreää tai tyhjää, voittaa vihreä kanta. Jos hän äänestää mustaa, voittaa musta kanta, koska sillä on ratkaiseva puheenjohtajan ääni. Aivan näin tarkasti ei asiaa kuitenkaan voida kuvata, koska jäsenparin A2 + A3 kanta on hyvin vaihteleva. Musta kanta voittaa, jos tämä pari tukee sitä. Lopputulos on kaikkiaan epävarmempi kuin oikeisto—vasemmisto äänestyksessä, koska ryhmien jakautuminen ei ole yhtä jyrkkää.

Tässä yhteydessä on huomautettava, että sosiaalidemokraattisen jäsenen neutraalius voi olla erilaista kuin vihreällä jäsenellä oikeisto—vasemmisto jännitteessä. Mitä ilmeisemmin sd-jäsen äänestää muuhun ryhmään sidottuna. Hän ei siis voine jyrkästi poiketa mustasta kannasta vihreään vaan äänestää sen sijaan tyhjää. Tämä ilmenee neutraaliutena.

Sitä vastoin RKP:n eräiden jäsenten neutraalius ei ilmeisesti ole ryhmäsidonnaista, koska ryhmä hajoaa niin voimakkaasti. Nämä jäsenet muodostanevat kantansa joltakin muulta kannalta kuin vihreä—musta jako edellyttäisi. Tähän viittaa suuri vaihtelu, s.o. suuret erot alku- ja loppujakson välillä.

Kuvan 2 erikoispiirre on se, että eri jaksojen akselit on asetettu allekkain ääripäiden eikä nolakohtien mukaan. Tuloksen järjestyys osoittaa, että jäsenten sijainti suhteessa toisiinsa ratkaisee eivätkä numeeriset arvot sellaisenaan.

Kolmas vastakohtaisuus

Ensimmäinen ja toinen ominaisvektori yhdessä selittävät kokonaisvaihtelusta 2/3 kummassakin jaksossa. Lopuille ominaisvektoreille (12 kpl) ei siis jää kovin paljoa jäljelle, niinpä niitä ei voida pitää kovin merkittävinä. Kolmannen ominaisvektorin osuus jälkimmäisellä jaksolla on

kuitenkin niinkin suuri kuin 14 %, alkujaksolla se on vain 8 % eikä sitä siksi ole tuloksissa esitetty.

Kuvassa 3 on esitetty kolmas ominaisvektori loppujaksolla. Vektorin toisessa laidassa on RKP sekä näihin ehkä liittyvä keskustapuolueen edustaja. Samassa laidassa on myös sosiaalidemokraattien ryhmä sekä näihin mahdollisesti liittyvä sitoutumaton. Kokoomus, vihreiden ja SKDL:n jäsenet ovat hajanaisesti toisessa ääripäässä. Poikkeuksen tähän rakenteeseen muodostaa RKP:n yksi edustaja, joka on lähinnä neutraali.

Vektoria ei ole helppo tulkita. Sosiaalidemokraattien ja ruotsalaisten ryhmien kohtalainen tiiviys ja lähekkäisyys viittäisi liittoutumaan. Ryhmät ovat joko sopimuksesta tai sattumoisin samoilla linjoilla.

Alkujakson kolmas vektori on rakenteeltaan samantapainen. Siinä kuitenkin sosiaalidemokraattien ja sitoutumattoman kanssa toisessa laidassa on kokoomus ja vihreiden edustaja, kun taas ruotsalaiset ovat hyvin hajallaan. Jakautuman rakenne on siis samantapainen alku- ja loppujaksolla, vain kokoomus + vihreä vaihtavat paikkaa ruotsalaisten kanssa.

Mitään yhtenäistä kolmatta ominaisvektoria ei siis löydy. Myöskään muista vektoreista ei löydy paria kummallekaan kolmannelle vektorille. Kolmansissa vektoreissa on kuitenkin yksi yhteinen piirre. Ne voivat kuvata liittoutumia, sosiaalidemokraatit + sitoutumaton yhdessä joko ryhmän ruotsalaiset + keskustapuolue tai ryhmän kokoomus + vihreä kanssa. Kummassakin tapauksessa liittoutuma voittaa, edellisessä 9—5 ja jälkimmäisessä 8—6. Etenkin jälkimmäistä voittoa on kuitenkin pidettävä minimaalisena, koska liittoutumien monimutkaisuus edellyttää varmuusväliä.

Kolmannet vektorit tuntuvat sopivan Rikerin peliteoreettiseen periaatteeseen (1962, Laakso 1971). Sen mukaan voittavan koalition suuruus ja rakenne voivat vaihdella. Ne määräytyvät yksinomaan pelaajien arvioista siitä, onko heidän kantansa voittava vai ei. Suuruudeltaan koalitio pyrkii olemaan minimaalinen.

Liitteessä on esitetty eräitä esimerkkejä kolmannesta ominaisvektorista. Selkeitä esimerkkejä ei ole riittävästi löydettävissä. Tämä osoittaa vektorin epämääräisyyttä. On kuitenkin huomattava

tava, että vektorin merkitsevyys on pääteltävä sen selitystehosta (14 % loppujaksolla). Vaikka se näkyy epämääräisenä ollessaan dominoivana selittäjänä, voi se silti olla taustatekijänä muissa äänestysissä. Monissa tapauksissahan äänestystapahtuman kuvaaminen edellyttää usean vektorin soveltamista.

Esittelijä

Seuraavassa tarkastellaan kunnanhallituksen esittelijän kannanottoja. Näillä tarkoitetaan esitysluettelossa olevia, kuhunkin päätökseen liittyviä päätöslauselmaehdotuksia. Esittelijän kannaksi on aina merkitty »jaa».

On syytä todeta, että esittelijän kanta ei aina tule sellaisenaan äänestykseen. Äänestysasetelma syntyy vasta keskustelun jälkeen. Esittelijä ei myöskään aina tuo esiin omaa kantaansa vaan alaistensa kantoja. Joskus vastakkain on kaksi hallituksen jäsenten ehdotusta. Kunnanhallitus voi myös äänestää jostakin esittelijän esityksen yksityiskohdasta, jota hän itse pitää merkityksellisenä. Usein äänestyksessä kuitenkin on kyseessä selvät vastakohtat ja näkökannat. Mainitut poikkeamat lienevät satunnaisuusluonteisia ja aiheuttavat siksi sen, että esittelijän asema ominaisvektorilla ei tule riittävän korostuneeksi. Tähän suuntaan vaikuttaa vähäisesti myös se, että esittelijän »äänestykset» eivät ole olleet mukana ominaisvektoreiden määrittämisessä (tarkemmin:

15-dimensioisen avaruuden vektori projisoidaan 14 dimensioon, jolloin osa tietoa katoaa).

Loppujaksolta saatiin esittelijälle seuraavat arvot kolmelle ensimmäiselle ominaisvektorille: 0.61, -1.03 ja -0.20. Esittelijä on siis oikealla (0.61), suunnilleen neutraalin ja oikeiston puolivälissä. Esittelijä on vahvasti musta (-1.03), vain kokoomus on mustempi. Esittelijä ei ole liittoutumissa mukana (-0.20), mikä sopiikin hyvin virkamiehen asemaan. Esittelijän kannanotot ovat siis eräänlainen vaimennettu versio kokoomuksen näkemyksistä. Luultavasti esittelijän ja kokoomuksen ero on hieman pienempi, koska esittelijän erikoisasema johtaa edellä esitetyn mukaisesti tulosten vaimentumiseen.

Koska musta—vihreä äänestykset ovat tärkeitä, esittelijän kanta on niissä tavallista ratkaisevampi. Esittelijän ovat poliittiset päättäjät nimittäneet virkaan paljon ennen vihreiden asioiden politisoitumista. Nimityksen avulla silloiset päättäjät voivat tuntuvasti vaikuttaa nykyratkaisuihin.

Ryhmiä profiilit

Täydellistä ryhmien profiilia ei voi esittää, koska vain kaksi ominaisvektoria pystyttiin merkitsevästi määrittämään. Pienten ryhmien erikoispiirteet jäävät esittämättä, koska ryhmät yksinään eivät pysty luomaan jännitettä. Näillä varauksilla voidaan tuloksista luoda seuraavat profiilit:

Kokoomus	tiukasti oikealla	tiukasti musta	tiukasti yhtenäinen
RKP	tiukasti oikealla	neutraali-vihreä	hajanainen
Sd	tiukasti vasemmalla	mustahko	tiukasti yhtenäinen
Kepu	tiukasti oikealla	vihertävä	
Sit	vasemmalla	mustahko	
SKDL	tiukasti vasemmalla	vihreä	
Vihr	neutraali	tiukasti vihreä	
Esittelijä:	oikealla	musta	

Suurimpana poikkeuksena on mainittava sosiaalidemokraattien yksi jäsen, joka vihreä—musta akselilla on neutraali eikä musta. Muita pieniä poikkeuksia on. Ne eivät ehkä ylitä tilastollisen merkitsevyyden kynnystä.

Kuvauksen kaksikulotteisuus

Ensimmäinen ja toinen vastakohtaisuus virittävät äänestyskäyttötymisen kaksikulotteisen kuvauksen. Koska kaksi ensimmäistä vektoria ku-

vaavat 2/3 koko vaihtelusta ja muut vektorit ovat epämääräisiä, jää kuvaus kaksiulotteiseksi.

Tällainen kuvaus voi käytännössä olla vaikea mieltää, normaalistihan poliittinen jakauma ajatellaan yksiulotteisena oikeisto—vasemmisto akselina. Poikkeamat siltä ajatellaan vähäisiksi. Kummallakin kuvan 4 akselilla kokoomus ja SKDL ovat ääripäissä. Pelkästään ääripäitä tarkastelemalla vektorit näyttävät siis samanlaisilta. Toisessa kuitenkin SKDL on lähellä RKP:tä ja kokoomus lähellä sosiaalidemokraatteja.

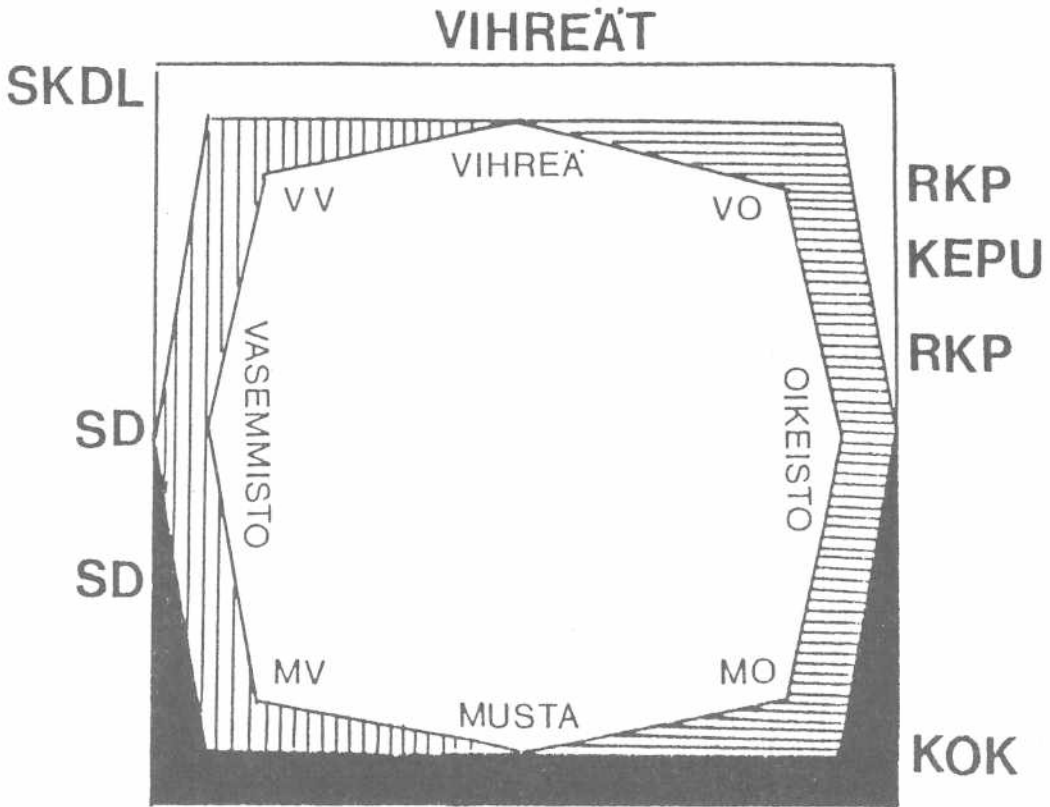
Kaksiulotteisessa kuvauksessa (kuva 5) ääripäät ovat kokoomus ja SKDL. Ne ovat kummankin vastakohtaisuuden suhteen kaukana toisistaan. Kaksiulotteisessa kuvauksessa tämä nähdään etäisyyseron pitkin vinoa akselia, kuvasa 5 kuvion nurkasta nurkkaan. Myös RKP + kepu ovat vastakohta-asemassa ryhmään sd + sit

nähdessä. Edelliset ovat vihreämpiä, jälkimmäiset mustempia. Tämän lisäksi ryhmiä tietysti erottaa oikeisto—vasemmisto ero.

Hyvin lähellä toisiaan ovat RKP ja kepu. Näiden välinen vaaliliitto on siis ollut luonteva. Toisiaan lähellä ovat myös sd ja sit (kuvion selkiyttämiseksi sitoutumatonta ei ole merkitty kuvaan 5). Tämä sopii hyvin tosiasioihin, onhan sitoutumattomien edustaja alunperin ollut sosiaalidemokraatti.

Vihreitä lähinnä ovat SKDL ja RKP:n vihreä siipi. Molemmat ovat vihreitä, erottavana vihreistä on kuitenkin edellisen vasemmistolaisuus ja jälkimmäisen oikeistolaisuus sekä molemmilla vihreän laimeampi sävy.

Hyvin kaukana vihreistä on kokoomus. Erottavana tekijänä ei niinkään ole oikeisto—vasemmisto jännite, johon nähden vihreät ovat neut-

Kuva 5. Äänestyskäyttäytymisen kaksiulotteinen kaavamainen kuvaus. RKP on kuvien 1—3 mukaisesti jaettu kahtia, samoin sosiaalidemokraatit. Sitoutumatonta jäsentä ei ole merkitty. Kentän »nurkkien» kaksiulotteinen merkitys on osoitettu:

VV = vihreä vasemmisto, MV = musta vasemmisto
VO = vihreä oikeisto, MO = musta oikeisto.

raaleja. Sitä vastoin vihreä—musta akselilla ryhmät ovat hyvin kaukana toisistaan. Samalla tavalla kaukana vihreistä ovat sosiaalidemokraatit.

Kuva 5 ei ole täysin symmetrinen, koska puhdas vihreän vastaelementti puuttuu. Sellainen olisi oikeisto—vasemmisto jännitteen suhteen neutraali, puhtaasti musta »teknokraatti». Lähimäksi ideaalimustaa pääsee kunnanhallituksen esittelijä, joka on vain »kohtuullisesti» oikealla mutta on selvästi musta. Seuraavana on sitoutumaton, joka samaan tapaan on kohtuullisesti vasemmalla. Hän kuitenkin on heikommin musta kuin kunnanhallituksen esittelijä.

Kaksiulotteisessa kentässä ryhmillä on siis yleensä oma profiilinsa. Kaksiulotteisuus tekee kuvauksen kuitenkin hyvin mutkikkaaksi. Molemmat jännitteet voivat samanaikaisesti olla voimakkaita. Aina ei edes käsiteltävästä asiasta voi päätellä, mikä jännite on ratkaisevana. Otan esimerkiksi erään valtuustoäänestyksen.

Oli päätettävä osayleiskaavan tekemisestä merenranta-alueille. Kirkkonummen rannathan ovat jo suurelta osin loma-asutuksen valtaamia. Esitettiin, että kaavan laatimisen ajaksi eräille alueille määrättäisiin rakennuskielto. Luonteeltaan asia oli selvästi vihreä, tarkoitus oli estää rantojen suunnitteleman rakentaminen. Asia ratkaistiin kuitenkin oikeisto—vasemmisto jännitteen mukaisesti. Jakauma oli aivan selvä, vain yksi oikeiston valtuutettu äänesti tyhjää. Oikeiston taholta asiassa korostettiin maanomistajien etua. Kyse oli siis omistusoikeudesta, johon julkinen valta ei saisi tilapäisellä kiellolla puuttua.

Asia tuntui vihreältä kysymykseltä, mutta äänestys oli oikeisto—vasemmisto jännitteen mukainen. Miten äänestyspäätös kunkin osalta syntyi? Tarkastelen ominaisvektoreita soveltaen tässä vain niitä henkilöitä, jotka ovat sekä valtuuston että hallituksen jäseniä. Vihreän osalta asia on selvä, ratkaiseva oli vihreä—musta jännite. Hänhän on toiseen jännitteeseen nähden neutraali. Parin A1 + A4 osalta asia on ilmeisesti myös selvä. Vihreä ominaisuus olisi vaatinut äänestämistä rakennuskiellon puolesta, oikeisto-ominaisuus taas vastaan. Koska molemmat äänestivät vastaan, oli oikeisto—vasemmisto jännite siis määräävämpi ja vihreä—musta tekijä jäi toisarvoiseksi. Samalla tavalla voidaan ehkä mustien sosiaalidemokraattien osalta sanoa, että vasem-

mistolaisuus (kiellon puolesta) on ollut ratkaiseva eikä mustuus (kieltoa vastaan). Poikkeuksena on jäsen B2, jolla ryhmäsidonnaisuus voi normaalisti olla tärkeä. Nyt sitä ei edellytetty vaan B2 saattoi vapaasti äänestää ryhmän mukaisesti ja silti myös vihreästi. Kokoomuksen ja SKDL:n kantaan ovat molemmat jännitteet vaikuttaneet ryhmän kannan mukaisesti. Näiden ryhmien kanta asiaan siis lienee ollut jyrkkä.

Vastakohtaisuudet poliitikkojen näkeminä

Tutkimusmenetelmä sallii myös yksittäisten henkilöiden käsitysten analysoinnin. Valitsin isoimmista ryhmistä aktiivisesti politiikassa mukana olleita, osin myös kunnanhallituksessa työskennelleitä poliitikkoja. Kullekin annoin henkilökohtaisesti kirjallisen kysymyksen. Pyysin asettamaan kunnanhallituksen ryhmät ja (tai) sen jäsenet oikeisto—vasemmisto-akselille. Vastajien joukossa oli oikeistoon, vasemmistoon ja vihreisiin lukeutuvia. Tarkoituksena oli selvittää puoluekannan vaikutus vastauksiin. Tämä osoittautui mahdottomaksi, koska vastauksia tuli niin vähän. Niiden sisältö on kuitenkin muuten sangen mielenkiintoinen.

Vastajat no 1 ja 2 asettivat ryhmät peräkkäin tuttuun järjestykseen SKDL, sd, ..., kok. Outoa on, että vastajat eivät mitenkään korosta jännitteen polarisoitumista selvästi vastakohtaisiksi ryhmiksi.

Vastaja no 2 asetti myös yksittäiset henkilöt perättäiseen järjestykseen. Tämäkin noudattelee perinteistä kuvaa. Kaikki saman ryhmän jäsenet ovat rivissä rinnakkain. Ryhmien sisällä järjestyks on samanlainen kuin tämän tutkimuksen tuloksissa. Kussakin useampijäsenisessä ryhmässä järjestyksen rikkoo kuitenkin yksi henkilö, joka on sijoitettu ryhmän oikeaan laitaan (jäsenet C2, A4 ja B3). Erityisesti alkujaksolla nämä henkilöt painottuvat vihreä—musta jännitteellä vihreään suuntaan. Vastaja on siis ryhmien sisällä ottanut oikeisto—vasemmisto jännitteeseen mukaan hieman vihreä—musta jännitettä. Matemaattisesti sanoen hän on tehnyt ryhmien sisällä vähäisen rotaation eli akseliston kierron. Vastaus on hyvin hienosäätöinen, koska ryhmien sisällä henkilöiden väliset erot ovat ominaisvektoreissa yleensä hyvin pieniä, mahdollisesti jopa tilastollisesti merkityksettömiä.

Kumpikin vastaaja on sijoittanut vihreät tarkasti akselin neutraaliin kohtaan sekä sitoutumattomat vihreiden ja sosiaalidemokraattien väliin. Uudet ryhmät on siis sijoitettu tarkasti tämän tutkimuksen tulosten mukaisesti.

Vastajaan no 3 käsitys on erilainen. Äärivastemmiston yhden jäsenen (SKDL) vastapainona on äärioikeistossakin vain yksi kokoomuksen jäsen. Neutraalissa pisteessä on vihreiden lisäksi myös kepu sekä kolme RKP:n jäsentä. Viimeksi mainittu ryhmä on siis sijoitettu kauemmaksi kokoomuksesta ja lähemmäksi sosiaalidemokraatteja. Tästä löytyy myös selitys erikoiselle vastaukselle. RKP on sijoitettu siten kuin se on ominaisvektorissa 3 kuvassa 3. Jälleen kysymyksessä on perusakselien kierto, nyt vain kierrossa ovat mukana 1. ja 3. ominaisvektori. Yhdistely on sangen luonnollinen, vastaaja on perusakseliinsa yhdistänyt ideologisen oikeistolaisuuden vektorista 1 ja teknisen oikeistolaisuuden vektorista 3. Jälkimmäinenhän on tulkinnan mukaan sd:n ja RKP:n tekninen liittoutuma, jossa kokoomus jää sivuun. Yhdistely voidaan osoittaa laskennallisesti. Vastauksen vaihteluista loppujakson 1. vektori selittää pääosan, 52 %. Kolmannele vektorille jää silti 25 %. Vihreä—musta jännitettä vastauksessa ei juuri ole (8 %). Vastaus on yksityiskohdissaan selityksen mukainen. Kusakin ryhmässä eniten oikealle erottuvat juuri ne henkilöt (C2, A3, B3), joille liittoutuminen on vierainta eli jotka kolmannessa vektorissa saavat pienimmän painon. Tämäkin vastaus on siis hyvin hienosäätöinen. Ainoa poikkeus on sitoutumattomien ryhmä, joka on sijoitettu SKDL:n ja sd:n väliin.

Vastajaan no 4 käsitys poikkeaa huomattavasti perinteisestä. Äärimmäisenä vasemmalla on sd, oikeiston oikeassa laidassa on SKDL! Vain vihreät ovat vieläkin oikeammalla. Vastaaja selittiikin vastanneensa »pilailleen». Vastaukseen liittyy kuitenkin pitkäkö vakavamielinen perustelu ja tarkemmin tutkittaessa vastaus osoittautuu hyvin mielekkääksi joskin yllättäväksi. Alkujakson kaksi ominaisvektoria selittävät vastauksesta peräti 96 %. Ensimmäiselle vektorille lankeaa vain 31 %, mutta vihreä—musta jännitteelle 65 % (vastauksessa on mainittu vain ryhmät, selitystevoja laskettaessa yksittäiset henkilöt on sijoitettu ryhmänsä kohdalle). Vastaaja on siis kiertänyt kuvan 5 akselistoa niin että vihreät ja SKDL

joutuvat oikealle, RKP ja Kepu alas. Viimeksi mainitut joutuvat siis vaakasuoralla akselilla (vasen—oikea) neutraaliin asemaan. Kierto ei kuitenkaan ole täydet 90°, vaan ehkä n. 60°, joten vihreät sijoittuvat oikeimmalle. Vastaus on tarkkasäätöinen, vastaaja on kyennyt tarkasti yhdistelemään alkujakson kaksi vektoria.

Myös vastajaan no 5 käsitys oikeisto—vasemmisto jännitteestä näyttää erikoiselta. Kaukana vasemmalla on tosin SKDL ja oikealla kokoomus. Neutraalissa asemassa ovat sosiaalidemokraatit, lähellä kokoomusta sitoutumattomat. Loput ovat neutraalipisteestä hieman oikealle. Tämäkin näkemys selittyy, jos todetaan vihreän jännitteen ryhmiä siirretyn vasemmalle ja mustan jännitteen oikealle. Vastaaja no 5 on siis myös kiertänyt akselistoa. Sitoutumattomien sijoitus lähelle oikeistoa selittyy näin kuitenkin vain osittain.

Tulokseksi saadaan, että poliittisessa elämässä aktiivisesti mukana olevat pystyvät aivan pikupiirteitä myöten luonnehtimaan muiden sijainnin poliittisessä kentässä. Myös erityyppiset jännitteet pystytään aistimaan. Sitä vastoin poliittisen kentän jäsentäminen jännitteiden suhteen on kaoottista ja omaperäistä. Perinteiseen oikeisto—vasemmisto jännitteeseen sekoittuu vihreä—musta jännitettä. Joskus vihreä puoli yhdistetään vasemmistoon, joskus oikeistoon. Myös liittoutumat voidaan yhdistää perusjännitteeseen.

On todettava, että teoriassakaan jännitekentän luominen eli perusvektoreiden suunnan määrittäminen ei ole yksikäsitteistä. Poliitikoiltakaan ei voida siten vaatia yhtenäisiä vastauksia. He voivat myös jäsentää kentän muilla perusteilla, esim. asioiden julkisuusarvon mukaan. Silti olisi ollut odotettavissa, että niin selkeä vastakohtaisuus kuin oikeisto—vasemmisto jännite sitä nimenomaan kysyttäessä olisi kyetty hahmottamaan ja nimeämään merkittäväksi. Onhan se ominaisvektorianalyysin mukaan hyvin vahva. Lainaan tähän vielä erästä vastausta: »Kunnanhallituksessa on hyvin vähän sellaisia asioita, joita voidaan arvioida perinteisellä vasemmisto—oikeistoakselilla». Voisiko olla niin, että kaksikulotteinen kenttä uusine vihreine ulottuvuuksineen on vaikea hahmottaa?

Mahdollisesti tilanne voitaisiin kärjistää seuraavasti: poliitikot kykenevät tarkoin arvioimaan miten muut äänestävät, mutta eivät kykene sa-

nomaan, miksi muut niin äänestävät. Poliittinen kanta tunnetaan, perusteita ei.

Eri ryhmien ja henkilöiden suhtautumisen yksittäisiin jännitteisiin vastaajat sitä vastoin arvioivat tarkasti kuten edellä on selostettu. Vaikka vihreiden ryhmä on uusi, kyettiin se silti sijoittamaan hyvin. Ainoa poikkeus näyttää olevan sitoutumattomien ryhmä, jonka sijaintia, eli siis politiikkaa, ei kyetty aina kunnolla arvioimaan.

Liite

Esimerkkejä äänestystilanteista

Tässä liitteessä esitetään kustakin vastakohtaisuudesta joukko sellaisia loppujakson äänestyksiä, joissa vastakohtaisuus on ollut dominoiva. Esimerkit on valittu täysin matemaattisiin perusteisiin, siis objektiivisesti. Kustakin tilanteesta olen esittänyt myös tulkintani. Se on luonnollisesti subjektiivinen.

Kunkin tapauksen alussa on mainittu sivunumero. Se viittaa kunnanhallituksen pöytäkirjan sivuun. Sivunumeron jälkeen on suluisia annettu dominoivan vastakohtaisuuden voima eli ominaisvektorin kertoimen itseisarvo. Jos kertoimen arvo jollakin vastakohtaisuudella on 10, selittää vastakohtaisuus puolet ($10 \times 10 \approx 0.5 \times 14 \times 14$) tapahtuman äänestysvaihtelusta lopun jäädessä muiden vastakohtaisuuksien osalle. Äänestyksen voidaan siis katsoa olevan voimakkaasti yhden vastakohtaisuuden määräämä, jos sen kertoimen itseisarvo ylittää 10. Kaikkiaan loppujaksolla (yhteensä 54 äänestyslannetta) oli tällaisia selkeitä tapauksia 22 kpl. Niistä vasemmisto—oikeisto äänestyksiä oli 14 kpl, voimakkaita vihreä—musta tilanteita 6 kpl ja voimakkaita kolmannen komponentin tilanteita 2 kpl.

Oikeisto—vasemmisto vastakohtaisuus

Mukaan on otettu loppujaksolta kesäkuun alusta lähtien kaikki ne tilanteet, joissa vastakohtaisuus on hyvin dominoiva. Valinta on siis täysin riippumaton kunnanhallituksen käsitteistä ja käsiteltävästä asiasta.

17. 6. 1985 s. 81 (13.17)

Koulutoimen johtosäännön pykälää 22 ei siirretä pykälän 12a yhteyteen.

Päätettiin äänin 9—5, ettei siirretä.

Siirtämistä vastustivat kok + kepu + RKP + vihr

Siirtämistä kannattivat sd + sit + SKDL

Esimerkki valaisee sitä, miten vaikea äänestyksiä on tulkita pelkästään pöytäkirjatietojen perusteella. Tarvitaan lisätietoja.

2. 9. 1985 s. 14 (13.33)

Ehdotus määrärahaa ympäristönsuojelulautakunnan 10-vuotisjuhlan merkeissä järjestettävälle nuorisotapahtumalle.

Ehdotus hylättiin äänin 8—6.

Vastaan äänestivät kok + RKP + kepu

Puolesta äänestivät sd + sit + vihr + SKDL

Jää epäselväksi, miksi juuri tämä kysymys olisi oikeisto—vasemmisto kysymys. Vihreitten edustajalle vasemmisto—oikeisto asetelma on epäilemättä ollut yhdentekevä. Ratkaisevaa on ollut ympäristönsuojelu.

16. 9. 1985 s. 7 (13.33)

Ehdotus käytettäväksi nimeä Kiinteistö OY Impivaarantie nimen Asunto OY Impivaarantie asemesta.

Hylättiin äänin 8—6.

Äänestyskäyttäytyminen kuten yllä. Edellinen nimi olisi viitannut kunnan omaan asuntotuotantoon kun taas jälkimmäinen grynderin rakennettavaksi annettuun yhtiöön. On ymmärrettävää, että kysymys synnyttää oikeisto—vasemmisto tilanteen. Vihreän käyttäytyminen määräytyy aivan toisin perusteiden. Kunnan oman tuotannon toivotaan menevän oman kunnan asukkaille kun taas grynderin tuotannon pelätään menevän ulkokuntalaisille. Tämä johtaa omien syrjintään ja kunnan kasvuun. Vihreä on äänestänyt näitä vastaan.

21. 10. 1985 s. 71 (12.21)

Nyländsk Hemslojd r.f.:n anomus määrärahaa kotiteollisuusneuvonnan alkamiseksi käsitöissä, mallisuunnittelussa, markkinoinnissa j.n.e.

Myönnettiin äänin 9—4, 1 tyhjä.

Määrärahaa kannattivat kok + RKP + vihr + kepu

Tyhjää äänesti sd 1 (jäsen B1)

Määrärahaa vastustivat sd 2 + sit + SKDL

Epäselväksi jää, miksi tämä määräraha on oikeisto—vasemmisto kysymys. Olisiko kyseinen yhdistys oikeistoa lähellä? Vihreälle edustajalle kotityön tukeminen ei ole ollut oikeisto—vasemmisto kysymys vaan äänestyspäätös on syntynyt muulta pohjalta.

Tästä äänestyksestä voidaan esittää myös toisenlainen tulkinta. Vasemmisto olisi sen mukaan vastustanut sitä, että ruotsinkieliset taas saavat jotakin. Keskustelussa oli ainakin sivuttu kielikysymystä. Kokoomus on tukenut RKP:tä. Vihreälle kielikysymys ei ole ratkaiseva.

Vastakohtaisuus musta—vihreä

Mukaan on kesäkuun alusta lähtien otettu kaikki ne tilanteet, joissa vastakohtaisuus on dominoiva. Kahdessa tapauksessa on samanaikaisesti myös oikeisto—vasemmisto jännite verraten vahva. Näistä tapauksista on otettu mukaan vain toinen. Sen käsitteilypäivä oli 2. 9.

10. 6. 1985 s. 42 sekä 16. 9. s. 45 (12.30)

Viemäri Veikkolasta keskustaan, vastaehdotuksena oman puhdistamon rakentaminen ja vesien lasku järviin.

Viemäriin vastustajat voittivat äänin 7—7.

Viemäriä vastustivat kok + sd + sit

Viemäriä kannattivat RKP + SKDL + kepu + vihr

Tyypillisesti vihreä—musta äänestys. Kysymys on myöskin tyypillisesti vihreä.

2. 9. 1985 s. 32 (10.46)

Ehdotus Jorvaksen osayleiskaavan panemiseksi pöydälle jotta voidaan selvittää miten kunnan omistuksessa olevat alueet tullaan käyttämään.

Pantiin pöydälle äänin 8—6.

Pöydälle panoa kannattivat kok + SKDL + sd + sit

Pöydälle panoa vastustivat vihr + RKP + kepu

Vihreät ovat vastustaneet kunnan toimia Jorvaksen alueella, koska pelkäävät niillä pyrittävän jo nyt rajusti kasvavan kunnan kasvun kiihdyttämiseen tyyliin »maalaiskunnasta kaupungiksi». RKP:llä on myös ollut jossain määrin kasvua jarruttava asenne.

Kuten edellä on mainittu, on tässä äänestyksessä tulosten mukaan myös oikeisto—vasemmisto jännitteellä kohtalainen paino. Näyttäisi siltä, että tämä koskisi nimenomaan vasemmistoa. Yksikään ei ole äänestänyt tyhjää ja SKDL on äänestänyt vihreän ääripään vastaisesti mustalla puolella. Ilmeisesti mahdollisuus hankkia kunnalle maata on ollut painavampi asia kuin pelko ylitieheistä kaavoittamisesta.

30. 9. 1985 s. 72 (10.23)

Ehdotus, että kunta luopuisi eikä valittaisi ympäristöministeriön seutukaavapäätöksestä.

Päätettiin valittaa äänin 6—5, 2 tyhjää, 1 poissa.

Valittamista kannattivat kok + sit + RKP 1 (jäsen A3) + sd 1 (B1)

Tyhjää äänestivät sd 1 (B3), RKP 1 (A4), poissa oli sd 1 (B2)

Valittamista vastustivat vihr + kepu + SKDL + RKP 2 (A1, A2)

Ympäristöministeriön päätöksen puoltaminen oli mitä tyyppisimmän vihreä asia. Äänestys on kuin kaavan mukaan. Ruotsalaisten ryhmä hajoaa kuten asiaan kuuluu. Vastustajana on heistä mustin, puoltajana taas vihrein. Sosiaalidemokraattien vihrein äänestää tyhjää kuten ominaisvektori edellyttääkin.

Jälkimmäisen kauden kolmas ominaisvektori

20. 5. 1985 s. 82 (10.60)

Kunnan vakuutukset otetaan Svensk Finlandista ja Pohjoisesta vastaan

kunnan vakuutukset otetaan Svensk Finlandista ja Kansasta

Jälkimmäinen voitti äänin 10—3, 1 poissa

Jälkimmäistä kannattivat RKP + vihr + sit + sd + SKDL

Poissa kepu

Edellistä kannattivat kok

Epäilemättä puolueäänestys: Pohjola lienee lähinnä kokoomusta, Svensk Finland ruotsalaisia ja Kansa vasemmistoa. Miksi liittoutuma syntyi ominaisvektori 3:n pohjalta (RKP + sd), jää asiaa tuntemattomalle epäselväksi.

17. 6. 1985 s. 24 (11.12)

Kaksi oppilasta oli hakenut kouluavustusta hakujan päättymisen jälkeen. Esitettiin, että avustus olisi kuitenkin pitänyt myöntää mutta vain toiselle, nimittäin Helsingin kauppaoppilaitoksen oppilaalle kun taas Leppävaaran ammattikoulun oppilaalle avustusta ei olisi pitänyt myöntää.

Ehdotus hävisi äänin 10—3, yksi poissa.

Ei tulisi myöntää kummallekaan RKP + kepu + vihr + sit + sd + SKDL

Poissa RKP 1 (A3)

Tulisi myöntää kauppaoppilait. kok

Tässä äänestyksessä ei liene kysymys liittoutumasta. Kolmas ominaisvektori voi siis putkahtaa esiin voimakkaana myös muulta pohjalta. Mahdollisesti kokoomus on esim. joutunut sitoutunut puoltamaansa oppilaaseen tai oppilaitokseen. Tilanne viittaa satunnaistapahtumaan ja siten myös vektorin epämääräisyyteen.

LÄHTEET

Laakso, Markku: Rikerin voittavan koalition suuruuden periaate ja sen soveltaminen Suomen eduskunnan äänestyskäyttäytymiseen. *Politiikka* 4/1971.

Riker, W. H.: *The Theory of Political Coalitions*. New Haven 1962.